שׁוֹפָר, אִם הַפְּנִימִי (עז) עוֹדֵף עַל הַחִיצוֹן מִשְּׁנֵי צְדָדָיו וְנָתַן הַפְּנִימִי בְּפִיו וְתָקַע בּוֹ, כָּשֵׁר. הַגָּה: וְלִי נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ אֵינוֹ בּוֹלֵט בַּצַּד הָרָחָב (עח) רַק שָׁוֶה לַחִיצוֹן, הוֹאִיל וּבוֹלֵט לְצַד הַפֶּה (עט) וְתָקַע בַּפְּנִימִי יָצָא. כֵּן נִרְאֶה לִי (וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הָרא"ש (פ"ג סי' ז)). (פ) [ר]וְהוּא שֶׁלֹּא יִשַּׁנֶּה קוֹלוֹ כְּמַה שֶׁהוּא נָתוּן בְּתוֹךְ הַחִיצוֹן, (פא) וְאִם לָאו, פָּסוּל: **כא** [ש]שׁוֹפָר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה (פב) אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו יוֹם טוֹב אֲפִלּוּ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ (פג) מִשּׁוּם שְׁבוּת. (פד) כֵּיצַד, הָיָה הַשּׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הָאִילָן אוֹ מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְאֵין לוֹ שׁוֹפָר אֶלָּא הוּא, אֵינוֹ עוֹלֶה בָּאִילָן (פה) וְאֵינוֹ שָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם כְּדֵי לַהֲבִיאוֹ. (פו) [ת]וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מֻתָּר, דְּהָוֵי שְׁבוּת דִּשְׁבוּת (פרוש אסור אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי בְּאִסּוּר דְּאוֹרָיְתָא הוּא מִשּׁוּם שְׁבוּת שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל לִשְׁבֹּת מִזֶּה אֲמִירָה לְאֵינוֹ יְהוּדִי, וּבְאִסּוּר דְּרַבָּנָן הוּא שְׁבוּת דִּשְׁבוּת), וּבְמָקוֹם מִצְוָה לֹא גָּזְרוּ (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ש"ז (ס"ה)): **כב** [א]אִם אֵינוֹ יְהוּדִי הֵבִיא שׁוֹפָר (פז) מֵחוּץ לַתְּחוּם, (טז) תּוֹקְעִין בּוֹ. וְהוּא הַדִּין (פח) אִם עָשָׂה (יז) אֵינוֹ יְהוּדִי שׁוֹפָר בְּיוֹם טוֹב, מֻתָּר לִתְקֹעַ

ר הָרא"ש שָׁם. ש מִשְׁנָה שָׁם ל"ב (ע"ב). ת טוּר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָה וְצִיַּנְתִּיו לְעֵיל בְּסִימָן ש"ז סָעִיף ה' (אות ל) וְעַיֵּן שָׁם. א הַגָּהוֹת אֲשֵׁרִי בְּפֶרֶק בְּתָרָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (פ"ד סי' ו) וְטוּר בְּסִימָן תרנ"ה בְּשֵׁם הֲרַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"א סי' תתמז) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים.

בַּאֵר הֵיטֵב

שְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת בְּפִיו וְתָקַע וְכֵן לָצֵאת בִּשְׁנֵיהֶם, לֹא יָצָא. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח"ב) סִימָן ער"ה: **כא** (טו) שְׁבוּת. וְאִם נָפַל עָלָיו גַּל שֶׁל אֲבָנִים, אָסוּר לְטַלְטֵל הָאֲבָנִים כְּדֵי לְטַלְטֵל. גְּמָרָא (לב:), טוּר: **כב** (טז) תּוֹקְעִין. אֲפִלּוּ מִי שֶׁהוּבָא בִּשְׁבִילוֹ. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ שׁוֹפָר אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שֶׁל אִיל וְזֶה שֶׁהוּבָא שֶׁל אִיל, כְּתַב הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות יח) דְּמֻתָּר, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כב): (יז) **אינו יהודי.** וּמְיֻרֵי שֶׁעָשָׂה מֵעַצְמוֹ אֲבָל אִם שָׁלַח לוֹ נוֹלְד. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כה) עַיֵּן שָׁם. וְכָל הַפְּסוּלִים בְּרֹאשׁוֹן פְּסוּלִים גַּם בְּיוֹם שֵׁנִי. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ג), רַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"א סי' כג וסי' תרל), מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְיִתְקַע שֵׁנִית כַּדִּין (קיג) וּבְלִי בְּרָכָה: **כ** (עז) **עוֹדֵף עַל הַחִיצוֹן מִשְּׁנֵי צְדָדָיו וְנָתַן הַפְּנִימִי וְכוּ'.** דְּאָז אָמְרִינַן שֶׁנִּשְׁמָע קוֹל פְּנִימִי לְבַד: (עח) **רַק שָׁוֶה לַחִיצוֹן וְכוּ'.** דְּאִם הוּא מְעַט קָצָר מִן הַחִיצוֹן (קיג) לֹא יָצָא לְכוּלֵּי עָלְמָא, דְּסוֹף סוֹף יוֹצֵא הַקּוֹל מִן שְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת: (עט) **וְתָקַע בַּפְּנִימִי יָצָא.** וְכָתַב הַטַּ"ז (ס"ק יט) דְּגַם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה בָּזֶה דְּמֵעִקָּר הַדִּין אִם שְׁנֵיהֶם שָׁוִים דְּאָז אֶפְשָׁר שֶׁיִּשְׁמְעוּ קוֹל הַפְּנִימִי דְּכֻלֵּי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָשֶׁה לְצַמְצֵם בְּשָׁוִים דְּאֶפְשָׁר הַחִיצוֹן בּוֹלֵט מְעַט, וְעַל כֵּן הִצְרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נָכָר הַבְּלִיטָה שֶׁל הַפְּנִימִי: (פ) **וְהוּא שֶׁלֹּא יְשַׁנֶּה קוֹלוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ לֹא יִשְׁמַע רַק קוֹל הַפְּנִימִי, מִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר דְּהַקּוֹל נִשְׁתַּנֶּה עַל יְדֵי שֶׁהַחִיצוֹן צָפּוּי, נִמְצָא (קיד) הַקּוֹל בָּא מִכֹּחַ שְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת וּפָסוּל: (פא) **וְאִם לָאו פָּסוּל.** קָאֵי אֵרֹאשׁ הַפָּעִיף, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר אִם אֵין הַפְּנִימִי עוֹדֵף פָּסוּל (קטו) מִשּׁוּם דְּרוּחַ פִּיו הוֹחֵק בִּשְׁנֵיהֶם וְהָוֵי קוֹל שֶׁל שְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת, וְשׁוֹפָר אֶחָד אָמַר רַחֲמָנָא. וּמִכָּל זֶה אָנוּ לְמֵדִין דְּאִם תָּקַע בִּשְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת מַמָּשׁ דִּבְדַאי לֹא יָצָא: **כא** (פב) **אֵין מְחַלְּלִין וְכוּ'.** מִשּׁוּם דְּחִלּוּל יוֹם טוֹב (קטז) בַּעֲשֶׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְשׁוֹפָר הוּא רַק עֲשֵׂה וְאֵינוֹ דּוֹחֶה: (פג) **מִשּׁוּם שְׁבוּת.** דְּחַכָּמִים (קיז) הִשְׁווּ דִּבְרֵיהֶם לְשֶׁל תּוֹרָה, וְהֶעֱמִידוּ דִּבְרֵיהֶם בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה בְּמָקוֹם עֲשֵׂה: (פד) **כֵּיצַד וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (קיח) שֶׁאֵין מְבִיאִין אוֹתוֹ מִחוּץ לַתְּחוּם, וְאֵין לֵילֵךְ חוּץ לַתְּחוּם כְּדֵי לִשְׁמֹעַ קוֹל שׁוֹפָר. וְהוּא הַדִּין כָּל אִסּוּר דְּרַבָּנָן, (קיט) כְּגוֹן נָפַל עָלָיו גַּל אֲבָנִים שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל הָאֲבָנִים כְּדֵי לִטְלוֹ, וְכֵן אִם צָרִיךְ לְתַקֵּן הַשּׁוֹפָר בַּחֲתִיכָה וְכַדּוֹמֶה, דְּאָסוּר (קכ) עַל יְדֵי עַצְמוֹ, אֲפִלּוּ בִּכְלִי שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ הָאָמָּנִים לְתַקֵּן בּוֹ דְּלֹא הָוֵי בָּזֶה רַק מִשּׁוּם שְׁבוּת, גַּם כֵּן אָסוּר: (פה) **וְאֵינוֹ שָׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְכוּ'.** וּמִטַּעַם זֶה הוּא הַדִּין דְּאָסוּר לַעֲבֹר בְּמַבְּרָא שֶׁקּוֹרִין פְּרַא"ם אוֹ בִּסְפִינָה קְטַנָּה, כְּדֵי לְהָבִיא הַשּׁוֹפָר אוֹ לִתְקֹעַ שָׁם. אֲכָל אִם אִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָן אַחֵר, דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם (כלל קמ סי"ט) שֶׁמֻּתָּר אִם הַגּוֹי יַעֲבִירֶנָּה וְאֵין הַיִּשְׂרְאֵל מְסַיֵּעַ כְּלָל, וְעַיֵּן בְּרֵישׁ סִימָן תרל"ט (סק"א) מַה שֶּׁנִּכְתַּב בָּזֶה: (פו) **וְעַל יְדֵי נָכְרִי מֻתָּר דְּהָוֵי וְכוּ'.** וּלְפִי זֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יט (קיג) מֹשֶׁה אֶפְרַיִם (סכ"ה). וְהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁאֵין דִּין זֶה בְּרוּר. עַיֵּן בְּטַ"ז (ס"ק יח) וּפְרִי חָדָשׁ: **כ (קיג)** אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק כח) וְנַחֲלַת צְבִי וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(קיד)** הָרא"ש (פ"ג סי' ד): **(קטו)** וְכָתַב הַכֹּל בּוֹ (סי' סד) וְאַף עַל גַּב דְּאָמְרִינַן קָדְחוּ בִּזְכוּתוֹ כָּשֵׁר לֹא דָּמֵי, דְּהָתָם הַזִּכּוּת מְדֻבָּק בּוֹ הֵיטֵב וְרוּחַ לֹא יִבְלַע בֵּינֵיהֶם, אֲבָל שׁוֹפָר אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן וְהָרוּחַ עוֹבֵר בֵּין שְׁנֵיהֶם בְּהֶכְרֵחַ, וְהָוֵי כְּתוֹקֵעַ בִּשְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת: **כא (קטז)** גְּמָרָא (לב:), וְעַיֵּן בְּר"ן (ט: ד"ה גמ') דְּגְּמָרָא קוֹשְׁטָא דְּמִלְּתָא נָקֵט, וּבְלֹאו הָכִי הָלָא אֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה לֹא תַּעֲשֶׂה רַק הֵיכָא דְּבָעִידְנָא דְּמִיעַכַּר לָאו מִקַּיֵּם עֲשֵׂה: **(קיז)** פּוֹסְקִים: **(קיח)** מִשְׁנָה (לב:), וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ונפל): **(קיט)** גְּמָרָא (שם): **(קכ) אֲבָל עַל יְדֵי עִבּוּר"ם מֻתָּר בָּזֶה לְדַעַת הַמְחַבֵּר דְּמַתִּיר שְׁבוּת דִּשְׁבוּת בְּמָקוֹם מִצְוָה, וְהַפְּרִי חָדָשׁ מְפַקְפֵּק אַף בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (קכא)** עַיֵּן בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ו), **אֲכָן הוּא מְיֻרֵי בְּבָאוּ כְּבָר, וְאָנֵן אַיְירִינַן לְעִנְיַן לְצַוּוֹת לוֹ שֶׁיָּבִיא, וְלָכֵן כָּתַבְתִּי בִּפְנִים לְשׁוֹן אֶפְשָׁר: כב (קכג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **וּמִכָּל מָקוֹם מֵאַחַר דִּשְׁנַיִם עָשָׂר מִיל גּוּפָא הֲרַבֵּה פּוֹסְקִים סוֹבְרִים דְּהוּא גַּם כֵּן מִדִּבְרֵנָּן וּבִפְרָט לְעִנְיַן יוֹם טוֹב** [עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כד) וּבְפְרִי חָדָשׁ וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר], **עַל**

עין והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה סִימָן תקפו תקפז

בו: **כג** (פט) בְּיָכוֹל לִתֵּן בְּתוֹכוֹ מַיִם אוֹ יַיִן לְצַחְצְחוֹ, גאֲבָל מֵי רַגְלַיִם, אַף בְּחֹל אָסוּר (צ) מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תקפז דִּין הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר. ובו ג׳ סְעִיפִים:

א א**הַתּוֹקֵעַ** (א) **בְּתוֹךְ** (ט) **הַבּוֹר** (ב) * **אוֹ בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה,** (ג) **אוֹתָם הָעוֹמְדִים בְּתוֹךְ הַבּוֹר וְהַמְּעָרָה יָצְאוּ,** (ד) **וְהָעוֹמְדִים בַּחוּץ,** בְּאִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמְעוּ, (ה) יָצְאוּ, (ו) * **וְאִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמְעוּ,** (ז) **לֹא**

כ מִשְׁנָה שָׁם דף ל״ב (ע״ב). ג בְּרַיְיתָא שָׁם דף ל״ג (ע״א).

א מִשְׁנָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה (כ״ו) [כ״ז (ע״ב)] וּגְמָרָא שָׁם. ב כְּפִרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה אותן) וְרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק (ב׳) [א׳] (ה״ח).

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ט) **הַבּוֹר.** וְהַיְינוּ שֶׁהוּא בְּבִנְיָן תַּחַת הַקַּרְקַע כְּגוֹן מְרַתֶּף. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם רַבּוּ בָּנוּי לְמַעְלָה מִן הַקַּרְקַע, אַף עַל פִּי שֶׁמְּקֻצָּתוֹ תּוֹךְ הַקַּרְקַע שְׁרִי. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א):

בֵּאוּר הֲלָכָה

א * אוֹ בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ב) **דְּבִבְנְיָן שֶׁרַבּוּ עַל הַקַּרְקַע וכו׳,** הוּא דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּעִקַּר קוֹל הַבָּרָה בָּא מֵעִמָּק הַבּוֹר וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹאשׁ״ש (פ״ג סי׳ ח) לְשִׁיטַת רַשׁ״י (כז: ד״ה אותן), אֲבָל עַל גַּבֵּי קַרְקַע לֵיכָא קוֹל הַבָּרָה, וּמִסְתַּבֵּר לֵיהּ לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם דַּאֲפִלּוּ בְּרֹב הַבִּנְיָן עַל גַּבֵּי קַרְקַע נַמִּי אֵין קוֹל הַבָּרָה נִשְׁמָע. **וּלְפִי זֶה אִם יֵשׁ בַּבַּיִת מָקוֹם נָמוּךְ כְּעֵין בּוֹר וְתָקַע שָׁם, יָצָא. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּכָל זֶה אִם אֵין הַמָּקוֹם הַנָּמוּךְ מֻכָּסֶּה אֶלָּא הוּא מְעֹרָב וּמְחֻבָּר עִם הַבַּיִת, אֲבָל אִם זֶה הַמָּקוֹם מְכֻסֶּה בְּקַרְשִׁים בְּוַדַּאי אֶפְשָׁר לְהִשָּׁמַע שָׁם קוֹל הַבָּרָה וַהֲרֵי הוּא כְּמִרְתָּף, וְגַם בְּאֵינוֹ מְכֻסֶּה אֶפְשָׁר דְּדַוְקָא בְּאֵינוֹ עָמֹק הַרְבֵּה, אֲבָל אִם הַמָּקוֹם עָמֹק הַרְבֵּה אֶפְשָׁר דְּאֵינוֹ מוֹעִיל כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעוּט לְגַבֵּי בִּנְיָן שֶׁעַל גַּבָּיו, וְצָרִיךְ עִיּוּן.** וְדַע דִּבְמִשְׁנָתֵנוּ נָקַט בּוֹר וְדוּת לְעִנְיַן קוֹל הַבָּרָה, וּכְפִי הַמְבֹאָר בַּשַּׁ״ס בְּבָא בְּתְרָא דַּף ס״ד (ע״א) בּוֹר בְּקַרְקַע וְדוּת בִּבְנְיָן, וּלְפִי פֵּרוּשׁ הָרַמְבַּ״ם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה בִּנְיַן הַדּוּת הוּא עַל גַּבֵּי קַרְקַע, עַיֵּן בְּפֵרוּשׁוֹ בְּמַתְנִיתִין דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (פ״ג מ״ז), וּבְבָבָא בְּתְרָא פֶּרֶק ד׳ (מ״ב), וּבְכֵלִים פֶּרֶק ה׳ (מ״ו), וְכֵן פֵּרַשׁ רַשׁ״י בְּסוּכָּה דַּף כ״ז (ע״א ד״ה בור ודות). אִיבָּרָא דְּלִכְאוֹרָה רַשׁ״י סוֹתֵר אֶת עַצְמוֹ, דִּבְעֵרוּבִין ק״כ עַמּוּד ב׳ (ד״ה בור) פֵּרַשׁ שָׁבוֹר וְדוּת שְׁנֵיהֶם בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הָרַמְבַּ״ם בְּהִלְכוֹת מְכִירָה פֶּרֶק כ״ה (ה״ב) כָּתַב גַּם כֵּן דְּדוּת הוּא בְּקַרְקַע אֶלָּא שֶׁהוּא בִּבְנְיָן. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) שֶׁהִקְשָׁה עַל דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם הַנַּ״ל מֵהָא דְּדוּת לְפֵרוּשׁ קַמָּא שֶׁהוּא בְּנוּי עַל גַּבֵּי קַרְקַע, הֲרֵי דָּגִם בִּבְנְיָן שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע אֶפְשָׁר לִהְיוֹת קוֹל הַבָּרָה, וּמְשׁוּם זֶה כָּתַב לְהַחְמִיר בְּכָל גְּוָנִי, עַיֵּן שָׁם. וּלְדִידֵיהּ מַה שֶּׁאָמַר שָׁם בְּגִמְרָא (ב״ב) אֶחָד הַבּוֹר וְאֶחָד הַדּוּת בְּקַרְקַע, הַיְינוּ שֶׁעִקַּר הַדּוּת הוּא בְּקַרְקַע, וְדוֹחֵק. אֲכָל בֶּאֱמֶת נִרְאֶה לוֹמַר לְשִׁיטַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם, דִּלְכוֹלֵי עָלְמָא דּוּת הוּא בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע כְּבוֹר וּמְחִלּוֹת, דְּכַחֲדָא חֲשִׁיב לְהוּ בְּפֶרֶק הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת (ב״ב שם), וְכֵן מִשְׁמַע שָׁם בַּסּוּגְיָא דַּף ס״ג עַמּוּד ב׳, עַיֵּן שָׁם, אֶלָּא שֶׁבְּנוּי בִּכְתָלִים, וְהַכְּתָלִים יוֹצְאִים שִׁעוּר אַמָּה אוֹ יוֹתֵר מֵעַל הַקַּרְקַע. וְנִרְאֶה עוֹד שֶׁהַדּוּת הוּא מִקְרָה מִלְמַעְלָה, וְזֶה שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁהוּא כְּעֵין מְרַתֶּף. וּלְפִי זֶה אֵין סְתִירָה כְּלָל בֵּין הַפְּרוּשִׁים, דְּגַם הַמְפָרְשִׁים שֶׁכָּתְבוּ דְּדוּת הוּא עַל גַּבֵּי קַרְקַע כַּנָּתָם לְהַכְּתָלִים הָעוֹדְפִים וְהַיּוֹצְאִים, אֲבָל עִקַּר הַדּוּת הוּא כְּמוֹ בּוֹר חָפוּר בַּקַּרְקַע לְכוֹלֵי עָלְמָא. וְנִיחָא בָּזֶה לְשׁוֹן פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ד׳ (שם) דְּבִבְנְיָן בְּתַרְתֵּי נִרְאִין עַיֵּן שָׁם, וּבָזֶה מְיֻשָּׁב הֵכֵל. וּפְשׁוּט דְּבָזֶה שֶׁיּוֹצְאִים הַכְּתָלִים מִמַּעַל לָא מְשַׁנֵּי לְהוּ כְּבִנְיָן שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע, שֶׁהֲרֵי הוּא מוּעָט לְגַבֵּי הַדּוּת שֶׁבְּתוֹךְ הַקַּרְקַע, וְנִרְאֶה שֶׁזֶּה הָיָה דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם בְּפֵרוּשׁ דּוּת, וּלְהָכִי הִסְמִיךְ לִדְינָא דְּדוּת הַאי דִּבְנְיָן שֶׁרַבּוּ עַל גַּבֵּי הַקַּרְקַע מִשְׁוֵי לֵיהּ לְבִנְיָן, וְכֵן נִרְאֶה שֶׁפֵּרַשׁ הַגְּרַ״ז (ס״א) בְּדִבְרֵיהֶן עַיֵּן שָׁם, וְכֵן נָכוֹן לְדִינָא. וְדַע דִּבְעֵנְיָנֵנוּ הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״ח) דִּינָא דְּדוּת וְכָתַב מְעָרָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ דְּדוּת הוּא גַּם כֵּן מְקֹרָה מִלְמַעְלָה כְּעֵין מְעָרָה. **וְדַע עוֹד דְּיֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּמַה שֶּׁנָּהוּג בִּבְנְיָנֵי חוּמָה לַעֲשׂוֹת קוֹמָה תַּחְתּוֹנָה וְהוּא דִּירָה גְּמוּרָה מִתַּחַת לַקַּרְקַע, וְהַחַלּוֹנוֹת הֵם לְמַעְלָה מִן הַקַּרְקַע סְמוּךְ לָאָרֶץ, הַתּוֹקֵעַ שָׁם מַה דִּינוֹ לְהָעוֹמְדִים בַּחוּץ, אוּלַי אֵין הַקּוֹל מִתְגַּלְגֵּל שָׁם וּמִתְעָרֵב עִם קוֹל הַבָּרָה כְּמוֹ בְּבוֹר וּבְדוּת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

*** וְאִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמְעוּ לֹא יָצְאוּ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ד) **שֶׁדָּבָר זֶה תָּלוּי לְפִי עֹמֶק הַבּוֹר וְהִתְרַחֲקוֹ מִמֶּנּוּ. וְכָתַב הַט״ז** (סק״א) **דִּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּתוֹקֵעַ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְיֵשׁ עוֹמְדִים בְּחוּץ קָצָת רָחוֹק מִמֶּנּוּ, יֵשׁ בָּזֶה גַּם כֵּן שִׁיכּוּת הַבְחָנָה לְפִי הָרְחוֹק מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, עַיֵּן שָׁם.** [וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵיהֶן מִפִּרְקֵי תְּפִלִּין (כז:) דְּלֹא אַשְׁכַּח דִּינָא דְּקוֹל הַבָּרָה אֶלָּא בְּבוֹר וְדוּת, וְאִם אִיתָא הָוֵי לֵיהּ לְמִכְלַל גַּם בֵּית הַכְּנֶסֶת וּלְעִנְיַן עוֹמֵד מִחוּץ לוֹ בְּרָחוֹק מָקוֹם וּכְמוֹ דְּמַבְיָא בְּסֵיפָא אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת לְעִנְיַן כַּוָּנָה, וּמִשְׁמַע מִזֶּה דְּלָא שַׁיְיכָא כְּלָל דִּינָא דִּעְרוּבּוּב קָלָא בְּבֵית וַאֲפִלּוּ בְּרָחוֹק מָקוֹם, יֵשׁ לוֹמַר דְּרָצָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ לְהָפוּךְ דַּאֲפִלּוּ בְּעוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ מַמָּשׁ וְשָׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר בְּוַדַּאי, יָצְיֵר גַּם כֵּן דְּלֹא יָצָא, כְּגוֹן הֵיכָא שֶׁלֹּא כִּוֵּן לִבּוֹ, וְדוֹחֵק]. נִרְאֶה מֵהַט״ז דְּמִפָּרֵשׁ ׳קוֹל הַבָּרָה׳ קוֹל חָלוּשׁ, וְקוֹל הַנִּשְׁמָע מִחוּץ לַבִּנְיָן וּמֵרָחוֹק אֵינוֹ כָּל כָּךְ חָזָק כְּמוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע מִקָּרוֹב וּמִבִּפְנִים. אֲבָל לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּקוֹל הַבָּרָה הָאָמוּר לְעִנְיַן שׁוֹפָר פֵּרוּשׁוֹ קוֹל מְעֹרָבֵב, וּכְלִישָׁנָא דְּגִמְרָא בְּסוּגְיָין (כח.) לִיפּוּק בְּתַחְלַת תְּקִיעָה מְקַפִּיהּ דְּלִישְׁרָבֵב קָלֵיהּ, וְקוֹל כָּזֶה אֵינוֹ נִשְׁמָע מִחוּץ לְבִנְיָן שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע וַאֲפִלּוּ בְּעוֹמֵד רָחוֹק מִמֶּנּוּ, אֶלָּא בְּקוֹל שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַקַּרְקַע. וְכֵן מָצָאתִי לְהַדְיָא לְרַבֵּנוּ מְנוֹחַ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״ח) בּוֹר וּמְעָרָה, אֲמַר הַמְפָרֵשׁ, בּוֹר הוּא בְּחֻפִּירָה וְהוּא עָגֹל, וּמְעָרָה הוּא מִקְרָה בְּקִרְוֵי וּמְרֻבַּעַת, וְדָרְךָ אֵלֶּה הַמְקוֹמוֹת כְּשֶׁאָדָם צוֹעֵק וּמְדַבֵּר אוֹ תּוֹקֵעַ בָּהֶן, שֶׁמִּתְבַּלְבֵּל הַקּוֹל וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ אַחֵר מְדַבֵּר בְּנֶגְדּוֹ, וְאוֹתָן הָעוֹמְדִים בַּבּוֹר וְכוּ׳, לְפִי שֶׁהַקּוֹל אֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל לָהֶם, אֲבָל הָעוֹמְדִים בְּחוּץ שֶׁהַקּוֹל מִתְבַּלְבֵּל לָהֶם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבוֹר וכו׳, עַיֵּן שָׁם. אַחֵר כָּךְ מָצָאתִי בַּהֲלָכָה בְּרוּרָה (סק״ב) וּבְמַשֶּׁה יְהוּדָה (סק״ב) שֶׁחוֹלְקִים גַּם כֵּן עַל הַט״ז. וְעַיֵּן שָׁם בְּמַשֶּׁה יְהוּדָה שֶׁמְּסַיֵּם דִּלְא אָמְרוּ אֶלָּא בְּבוֹר, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹת שָׁוִים פְּשִׁיטָא דְּלָא שָׁנֵי לָן בֵּין עוֹמְדִים בְּקָרוֹב אוֹ בְּרָחוֹק, דְּכָל שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם הַקּוֹל, לְעוֹלָם קוֹל שׁוֹפָר הֵם שׁוֹמְעִים, וְאִם הֵם רְחוֹקִים יוֹתֵר גַּם הַקּוֹל לֹא שָׁמְעוּ, עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם **לְמַעֲשֶׂה אֵין לָזוּז מִדִּבְרֵי הַט״ז, שֶׁכָּל הָאַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵיו לַהֲלָכָה דְּהַשּׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר מֵאֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רִאשׁוֹן בֵּין בְּיוֹם שֵׁנִי: **כג** (פט) **יָכוֹל לִתֵּן וְכוּ׳.** אַף עַל גַּב (קלח) דְּמִתַּקְנוֹ בְּכָךְ, כֵּיוָן דְּלֹא מִנְבְּרָא מִלְּתָא דְּהָוֵי עֲבָדָא דְּחֹל, שֶׁהֲרֵי מַדִּיחִין כֵּלִים בְּיוֹם טוֹב, שָׁרֵי: **(צ) מִפְּנֵי הַכָּבוֹד.** פֵּרוּשׁ מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם, (קלט) שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְצוּוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו, וְלָכֵן אֲפִלּוּ אִם הַתּוֹקֵעַ מוֹחֵל עַל זֶה גַּם כֵּן אָסוּר [אַחֲרוֹנִים]:

א (א) **בְּתוֹךְ הַבּוֹר.** הוּא דְּיֵנָא דִּמְשָׁנָה (כז:). (ט) וְכָתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁמִּשְּׁנָה זוֹ לְצָרְךְ נִשְׁנָה, בְּשָׁעַת הַגְּזֵרָה שֶׁגָּזְרוּ הָאֱמוֹת שֶׁלֹּא יְקַיְּמוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַמְּצוֹוֹת, וְנִתְחַבְּאוּ בְּבוֹרוֹת וּבִמְעָרוֹת לְקַיֵּם: **(ב) אוֹ בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה.** וְהוּא הַדִּין (ג) מְרַתֶּף וּכְהַאי גַּוְנָא מָקוֹם שֶׁהוּא תַּחַת הַקַּרְקַע, שֶׁקּוֹל הַתְּקִיעָה מִתְעָרֵב עִם קוֹל הַבָּרָה לְעוֹמְדִים בַּחוּץ. וּבִבְנְיָן שֶׁרַבּוּ עַל הַקַּרְקַע וּמִקְצָתוֹ בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע שָׁרֵי, דְּעַל יְדֵי שֶׁרַבּוּ לְמַעְלָה מִן הַקַּרְקַע לֹא מִתְבַּלְבֵּל הַקּוֹל וְנִשְׁמָע קוֹל שׁוֹפָר אַף לָעוֹמְדִים מִבַּחוּץ. וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה או בתוך) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: **(ג) אוֹתָן הָעוֹמְדִים בְּתוֹךְ וכו׳.** דִּבְתוֹךְ הַבּוֹר גּוּפָא (ג) אֵינוֹ נִשְׁמָע קוֹל הַבָּרָה. וְלָאו דַּוְקָא אִם כָּל גּוּפָם בַּבּוֹר, (ד) אֶלָּא אֲפִלּוּ הִכְנִיסוּ רַק רֹאשָׁם לַבּוֹר סַגִּי: **(ד) וְהָעוֹמְדִים מִבַּחוּץ.** וּבְהֵיָה כֻּלּוֹ בְּתוֹךְ הַבּוֹר (ה) רַק שֶׁרֹאשׁוֹ חוּץ לַבּוֹר, כְּעוֹמֵד מִבַּחוּץ דָּמֵי: **(ה) יָצְאוּ.** וְהוּא שֶׁיִּתְכַּוְּנוּ הַתּוֹקְעִים לְהוֹצִיאָם, (ו) אוֹ בְּשֶׁלִּיחַ צִבּוּר שֶׁדַּעְתּוֹ מִן הַסְּתָם לְהוֹצִיא לְכוּלֵּי עָלְמָא: **(ו) וְאִם קוֹל הַבָּרָה שָׁמְעוּ.** פֵּרוּשׁ (ז) שֶׁעִם קוֹל הַשּׁוֹפָר שָׁמְעוּ לְבַסּוֹף קוֹל הַבָּרָה לֹא יָצְאוּ, שֶׁהֲרֵי קוֹל פָּסוּל מְעֹרָב עִם קוֹל הַשּׁוֹפָר: **(ז) לֹא יָצְאוּ.** וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים (מ) דְּסַבָּת דָּבָר זֶה תָּלוּי בְּעֹמֶק הַבּוֹר וְהִתְרַחֲקוֹ מִמֶּנּוּ. אַף עַל גַּב דְּאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵיהֶן מִפִּרְקֵי תְּפִלִּין (כז:) דְּלֹא אַשְׁכַּח דִּינָא דְּקוֹל הַבָּרָה אֶלָּא בְּבוֹר וְדוּת, וְאִם אִיתָא הָוֵי לֵיהּ לְמִכְלַל גַּם בֵּית הַכְּנֶסֶת וּלְעִנְיַן עוֹמֵד מִחוּץ לוֹ בְּרָחוֹק מָקוֹם וּכְמוֹ דְּמַבְיָא בְּסֵיפָא אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת לְעִנְיַן כַּוָּנָה, וּמִשְׁמַע מִזֶּה דְּלָא שַׁיְיכָא כְּלָל דִּינָא דִּעְרוּבּוּב קָלָא בְּבֵית וַאֲפִלּוּ בְּרָחוֹק מָקוֹם, יֵשׁ לוֹמַר דְּרָצָה לְהַשְׁמִיעֵנוּ לְהָפוּךְ דַּאֲפִלּוּ בְּעוֹמֵד סָמוּךְ לוֹ מַמָּשׁ וְשָׁמַע קוֹל הַשּׁוֹפָר בְּוַדַּאי, יָצְיֵר גַּם כֵּן דְּלֹא יָצָא, כְּגוֹן הֵיכָא שֶׁלֹּא כִּוֵּן לִבּוֹ, וְדוֹחֵק]. נִרְאֶה מֵהַט״ז דְּמִפָּרֵשׁ ׳קוֹל הַבָּרָה׳ קוֹל חָלוּשׁ, וְקוֹל הַנִּשְׁמָע מִחוּץ לַבִּנְיָן וּמֵרָחוֹק אֵינוֹ כָּל כָּךְ חָזָק כְּמוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע מִקָּרוֹב וּמִבִּפְנִים. אֲבָל לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּקוֹל הַבָּרָה הָאָמוּר לְעִנְיַן שׁוֹפָר פֵּרוּשׁוֹ קוֹל מְעֹרָבֵב, וּכְלִישָׁנָא דְּגִמְרָא בְּסוּגְיָין (כח.) לִיפּוּק בְּתַחְלַת תְּקִיעָה מְקַפִּיהּ דְּלִישְׁרָבֵב קָלֵיהּ, וְקוֹל כָּזֶה אֵינוֹ נִשְׁמָע מִחוּץ לְבִנְיָן שֶׁעַל גַּבֵּי קַרְקַע וַאֲפִלּוּ בְּעוֹמֵד רָחוֹק מִמֶּנּוּ, אֶלָּא בְּקוֹל שֶׁיָּצָא מִתַּחַת הַקַּרְקַע. וְכֵן מָצָאתִי לְהַדְיָא לְרַבֵּנוּ מְנוֹחַ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״ח) בּוֹר וּמְעָרָה, אֲמַר הַמְפָרֵשׁ, בּוֹר הוּא בְּחֻפִּירָה וְהוּא עָגֹל, וּמְעָרָה הוּא מִקְרָה בְּקִרְוֵי וּמְרֻבַּעַת, וְדָרְךָ אֵלֶּה הַמְקוֹמוֹת כְּשֶׁאָדָם צוֹעֵק וּמְדַבֵּר אוֹ תּוֹקֵעַ בָּהֶן, שֶׁמִּתְבַּלְבֵּל הַקּוֹל וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ אַחֵר מְדַבֵּר בְּנֶגְדּוֹ, וְאוֹתָן הָעוֹמְדִים בַּבּוֹר וְכוּ׳, לְפִי שֶׁהַקּוֹל אֵינוֹ מִתְבַּלְבֵּל לָהֶם, אֲבָל הָעוֹמְדִים בְּחוּץ שֶׁהַקּוֹל מִתְבַּלְבֵּל לָהֶם יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבוֹר וכו׳, עַיֵּן שָׁם. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בַּהֲלָכָה בְּרוּרָה (סק״ב) וּבְמַשֶּׁה יְהוּדָה (סק״ב) שֶׁחוֹלְקִים גַּם כֵּן עַל הַט״ז. וְעַיֵּן שָׁם בְּמַשֶּׁה יְהוּדָה שֶׁמְּסַיֵּם דִּלְא אָמְרוּ אֶלָּא בְּבוֹר, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹת שָׁוִים פְּשִׁיטָא דְּלָא שָׁנֵי לָן בֵּין עוֹמְדִים בְּקָרוֹב אוֹ בְּרָחוֹק, דְּכָל שֶׁמַּגִּיעַ לָהֶם הַקּוֹל, לְעוֹלָם קוֹל שׁוֹפָר הֵם שׁוֹמְעִים, וְאִם הֵם רְחוֹקִים יוֹתֵר גַּם הַקּוֹל לֹא שָׁמְעוּ, עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם **לְמַעֲשֶׂה אֵין לָזוּז מִדִּבְרֵי הַט״ז, שֶׁכָּל הָאַחֲרוֹנִים הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵיו לַהֲלָכָה דְּהַשּׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר מֵאֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כג (קלח) רִיטְבָּ״א (לב: ד״ה אם): **(קלט)** רַמְבַּ״ם (פ״א ה״ד):

א (ט) ר״ן (ז. ד״ה וגרסי׳ בְּשֵׁם רַב הַאי גְּאוֹן). וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ״א (כז: ד״ה מתני׳ התוקע): **(ב)** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): **(ג) מִלְּשׁוֹן רַשׁ״י** (כז: ד״ה אותן) **מִשְׁמַע דְּשֵׁם לְעוֹלָם נִשְׁמַע קוֹל שׁוֹפָר, אֲכָן מִלְּשׁוֹן הָרִיטְבָּ״א** (שם ד״ה גמ׳ אמר) **מִבְאֹר דְּמִן הַסְּתָם נִשְׁמַע שָׁם קוֹל שׁוֹפָר, וּבְנִרְאֶה לוֹ דְּקוֹל הַבָּרָה שָׁמַע בְּוַדַּאי לֹא יָצָא, עַיֵּן שָׁם. וְאֶפְשָׁר שֶׁגַּם רַשׁ״י וּשְׁאָרֵי מְפָרְשִׁים מוֹדִים לָזֶה:** **(ד)** רִיטְבָּ״א (ד״ה מתני׳ התוקע):

(ה) גְּמָרָא (כח.): **(ו)** רֹאשׁ הַשָּׁנָה כ״ט (ע״א): **(ז)** רַשׁ״י (כח. ד״ה אם קול הברה). וְכֵן מוּכָח בְּשַׁ״ס (כח.) דְּקָאָמַר דִּלְפִיּוּק בְּתְקִיעָה מִקַּמֵּי דִּלְיַעַרְבֵיהּ קָלֵיהּ. [וְעַיֵּן גַּם כֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואם) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן וְרִיטְבָּ״א בָּזֶה]. אֲכָן בְּטוּר כָּתַב שֶׁאֵין שׁוֹמְעִין אֶלָּא קוֹל הַבָּרָה, וְאוּלַי לָאו דַּוְקָא נָקַט: **(ח)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש אבל) בְּשֵׁם הָרֹאשׁ״ש (פ״ג סי׳ ח). וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים עוֹד וְכוּ׳, הוּא דַּעַת הַט״ז (סק״א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah